

Πώς να σπάσω τη σιωπή;

Στο θεατρικό εργαστήριο αξιοποιείται η μέθοδος του Εκπαιδευτικού ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ Δράματος, βλ. [ΕΔΩ](#), για να διερευνηθεί το θέμα της σιωπηρής σύγκρουσης, όπως παρουσιάζεται στο απόσπασμα από [Τα ψάθινα καπέλα](#) της Μαργαρίτας Λυμπεράκη που περιλαμβάνεται στα Κ.Ν.Λ. Γ'λυκείου (σ. 227-228). Στο εργαστήριο ο καθηγητής αναλαμβάνει τον ρόλο του εμπυχωτή.

🔍 Η ΣΙΩΠΗ ΣΤΟΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

Σχέδιο για την οργάνωση του εργαστηρίου

Ανάγνωση του αποσπάσματος

Διαβάζουμε το πρώτο μέρος του αποσπάσματος, από την αρχή ως το σημείο *Η ώρα περνάει, με κυριεύει σιγά σιγά η ευδαιμονία που έρχεται μετά τα δάκρυα*. Το μέρος αυτό αποτελεί μια νοηματική ενότητα με κέντρο το γενικότερο θέμα της σύγκρουσης ενός εφήβου με τους γονείς. Επισημαίνεται μάλιστα ότι στο συγκεκριμένο κείμενο, όπου τα δύο πρόσωπα μιλούν ελάχιστα, η σύγκρουση είναι υποδόρεια, θα λέγαμε σχεδόν βουβή. Προσφέρεται, επομένως, για να διερευνήσουμε το θέμα της σιωπηρής σύγκρουσης με βάση τα παρακάτω ερωτήματα: Γιατί η σύγκρουση παραμένει σχεδόν βουβή; Ποιοι είναι οι λόγοι της σύγκρουσης; Ποια είναι τα συναισθήματα των προσώπων; Με ποιους τρόπους μπορεί να σπάσει η σιωπή και να ανοίξει το κανάλι της επικοινωνίας;

Εισαγωγή στο δραματικό πλαίσιο

Ξεκινούμε με την εισαγωγή των μαθητών στο δραματικό πλαίσιο. Καλούμε τους μαθητές να κτίσουν σιγά σιγά τον φανταστικό κόσμο μέσα στον οποίο θα δράσουν, δηλαδή να κτίσουν τους ρόλους που θα υποδυθούν και να καθορίσουν το πλαίσιο, τον χώρο και τον χρόνο, μέσα στο οποίον διαδραματίζεται το γεγονός.

Μπορούμε να αρχίσουμε μια συζήτηση με ερωτήματα όπως: Τι συμβαίνει; Ποιοι δρουν; Πού; Πότε; Αναμένουμε κάποιες απαντήσεις με βάση και το εισαγωγικό σημείωμα, π.χ. συμβαίνει μια σύγκρουση ανάμεσα στην Κατερίνα και στη μητέρα της, σε ένα εξοχικό σπίτι στην Κηφισιά, ένα καλοκαίρι.

Κτίσιμο χώρου

Προχωρούμε στο κτίσιμο του χώρου, όπου εκτυλίσσεται η δράση. Κεντρίζουμε τη φαντασία των μαθητών με ερωτήσεις του τύπου: Σε ποιο χώρο του σπιτιού φανταζόμαστε τη δράση; Πώς είναι αυτός ο χώρος; Όλοι καλούνται να συνεισφέρουν με ιδέες, αρκεί η πρόταση του ενός να μην αναιρεί την πρόταση του άλλου. Ο ένας κτίζει πάνω στη σκέψη του άλλου.

Κτίσιμο ρόλων

Αρχίζουμε να κτίζουμε τον ρόλο της Κατερίνας, αξιοποιώντας την τεχνική «δημιουργώ τη στάση του ρόλου». Καλούμε την ομάδα να φανταστεί τη στάση της Κατερίνας στη συγκεκριμένη σκηνή, πριν αρχίσει η δράση. Μια μαθήτρια αναλαμβάνει εθελοντικά τον ρόλο της Κατερίνας και παίρνει τρεις διαφορετικές στάσεις, με βάση τις οδηγίες που θα δώσουν οι μαθητές. Η ομάδα, με ψηφοφορία, επιλέγει τη στάση που θεωρεί πιο κατάλληλη.

Μπορούμε, αν θέλουμε, να συνεχίσουμε το κτίσιμο του ρόλου της Κατερίνας με ερωτήσεις που ακουμπούν στο κείμενο και το προεκτείνουν, π.χ. *Πώς ξαλαφρώνει η Κατερίνα; Με ποιο τραγούδι; Ποιες λέξεις γράφει; Τι άλλο ζωγραφίζει;*

Μετά προχωρούμε στο κτίσιμο του ρόλου της μητέρας με την ίδια τεχνική. Η ομάδα, και πάλι με τη βοήθεια μιας άλλης μαθήτριας, στήνει τη στάση του ρόλου της μητέρας.

Κεντρικό δραματικό γεγονός: Αναπαράσταση της σύγκρουσης

Μετά το, έστω στοιχειώδες, κτίσιμο των ρόλων, μπορούμε να προχωρήσουμε στο κεντρικό δραματικό γεγονός, να αναπαραστήσουμε τη σύγκρουση. Η αναπαράσταση μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. Προτείνεται για την περίπτωση ένας τρόπος με τον οποίο αποφεύγεται σημαντικά η έκθεση των μαθητών. Δύο μαθήτριες παίρνουν τις στάσεις που έχει προαποφασίσει η ομάδα για την Κατερίνα και τη μητέρα. Οι μαθήτριες αυτές θα υποδυθούν στη σκηνή τους ρόλους χωρίς λόγο, χρησιμοποιώντας μόνο τη σωματική έκφραση. Τα λόγια των προσώπων που περιλαμβάνονται στο απόσπασμα θα τα διαβάσουν άλλες δύο μαθήτριες που στέκονται η μία πίσω από την «Κατερίνα» και η άλλη πίσω από τη «μητέρα». Η σκηνή ζωντανεύει για ένα λεπτό και μετά «παγώνει», δηλαδή οι μαθήτριες που υποδύονται τη μητέρα και την Κατερίνα μένουν ακίνητες σε μια στάση.

Παρακολούθηση της σκέψης του ρόλου

Προχωρούμε στη διερεύνηση της σύγκρουσης με την τεχνική «παρακολούθηση της σκέψης του ρόλου». Θέτουμε στην ομάδα τα ερωτήματα: Πώς αισθάνονται και τι σκέφτονται τα δύο πρόσωπα και δεν το ομολογούν; Ακούμε τις σκέψεις των προσώπων, σε α' ρηματικό πρόσωπο, από την ομάδα.

Συζήτηση

Ο εμπυχωτής, λαμβάνοντας υπόψη τις σκέψεις των ρόλων που προέκυψαν από την προηγούμενη τεχνική, θέτει για συζήτηση τα παρακάτω ερωτήματα: Ποια είναι η βαθύτερη επιθυμία της Κατερίνας; Ποια είναι η βαθύτερη επιθυμία της μητέρας; Γιατί τα πρόσωπα δεν ομολογούν αυτά που σκέφτονται; Γιατί δεν εκφράζουν τα συναισθήματά τους; Πώς θα μπορούσε να σπάσει η σιωπή; Με ποιες συμπεριφορές θα μπορούσε η Κατερίνα να ανοίξει ένα κανάλι επικοινωνίας;

Ακούγονται εναλλακτικές προτάσεις.

Θέατρο της Αγοράς

Χρησιμοποιούμε το Θέατρο της Αγοράς, για να δούμε εναλλακτικές συμπεριφορές της Κατερίνας. Κάθε ομάδα προετοιμάζει την εκπρόσωπό της στον ρόλο της Κατερίνας, ενώ τον ρόλο της μητέρας τον αναλαμβάνει κάποια άλλη μαθήτρια ή ο εμπυχωτής.

Δεδομένα του αυτοσχεδιασμού: Η Κατερίνα προσπαθεί να σπάσει τη σιωπή. Η μητέρα είναι ένα άτομο κλειστό που δυσκολεύεται να εκφράσει τα συναισθήματά του.

Ζητούμενα του αυτοσχεδιασμού: Πώς θα αντιδράσει η μητέρα στην προσπάθεια της Κατερίνας να σπάσει τη σιωπή; Ποια θα είναι η αλληλόδραση μεταξύ τους; Πώς θα εξελιχθεί η σκηνή; Ποιο θα είναι το κλείσιμο της σκηνής;

Αναστοχασμός

Ακολουθεί η τελική φάση στην οποία επιχειρούμε να συνδέσουμε την ιστορία που τα παιδιά βίωσαν στον φανταστικό κόσμο του δράματος με τη δική τους ζωή. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, π.χ. με μια αναστοχαστική συζήτηση ή με ένα σύντομο γραπτό κείμενο που απαντά σε ερωτήματα του τύπου: Τι μου θύμισε η ιστορία; Τι με έκανε να σκεφτώ;

Ασκήσεις

1. Δημιουργική γραφή

Διάφορες δραστηριότητες δημιουργικής γραφής με αφορμή το κείμενο μπορούν επίσης να συμβάλουν στον αναστοχασμό. Οι δραστηριότητες αυτές δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να προχωρήσουν σε μια δική τους δημιουργία, στην οποία επεξεργάζονται ό,τι αποκόμισαν από την επαφή τους με το λογοτεχνικό κείμενο. Ακολουθούν κάποιες ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Να αφηγηθείς το απόσπασμα από την πλευρά της μητέρας: *Η μητέρα δε μιλάει... μετά τα δάκρυα.*
- Γράψε ένα ποίημα που θα έγραφε η Κατερίνα στο ημερολόγιό της εκείνη την ημέρα.
- Αν εσύ ήσουν η Κατερίνα, πώς θα αντιδρούσες; Να γράψεις ένα θεατρικό διάλογο για τη συγκεκριμένη σκηνή.
- Με βάση την εμπειρία σου, αφηγήσου ένα ανάλογο περιστατικό «βουβής σύγκρουσης».
- *Κάτι μαζεύεται μέσα μου που δεν ξέρω, που με γεμίζει χαρά και αγωνία.* Γράψε ένα δικό σου κείμενο με αυτόν τον τίτλο.
- *Από χτες ο καιρός ...*

Γράψε ένα κείμενο που αρχίζει με την περιγραφή ενός φυσικού φαινομένου, η οποία εισάγει την κατάλληλη ατμόσφαιρα για την ιστορία που θα δημιουργήσεις.

